

Бурят УНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой,
Бурядай АССР-эй Верховно Советэй орган

1960 оной сентябрийн 17, суббото | Өдөр 20 мүнүн

СОВЕТ ХҮНЭЙ ШЭНЖЭ ШАНАР

Миний дотороо коммунизм байгуул-
уудын шэн зоригтойгоор тэмсэ-
хэнэ, совет хүний ургуу-
лжүүлэн ушар манай
хөхөн байгуулхы ажал-
лалын гайхамшаг туйлалтануу-
лэн мүн,
Манай хархис засаг революциин
тээ, хэдэн зуун жэлэй турша-
дун бэлгитгэ ард зоние дором-
дох, харягч мунхаг байдалда
ажага, бүдүүлэг зан абари, зэр-
гшлал дэлгэрүүлэн байгаа.

Манай хамта капитализмын үзэл
үзэл, ёно заншал хүний абари
муутай, хэнтэг харуу, хомхой
болдог. Капиталистическэ
үзэл үнэхөөрөө ажалша хүн,
манай баатаршалга гарганан хүн
ажагад бэш, харин ажалшадые
манай хээр мүлжэжэ баяагшад
аршажа, нэрэ түрэтэй болодог.
Манай гайхалтай бэш. Яахадаа
капиталистическэ гүрэн до-
лооно шадалан, эзэд баяшуул-
гш барилдаг, харин үгэтэй ядуу-
лжүүлээр, дарлуулнаар
манай хосордог ха юм.

Манай орондо түүхэтэ богонихон
доор соо социальн-экономическа
хүн хубилалтанууд бэеүүлэг-
гш үргэн нийтэ ард түмэнэй дунда
коммунистическэ партиин, Советскэ
социалистическэ гүрэнэй саг үргэлжэ
хүн хубилгалын хүдэлмэри ябуулна-
ман ашаар совет хүнүүдэй бүхы
ажалшад, абари зан, ажабай-
лал революцииндоо ёноор хубилгал-
гш коммунистическэ гүрэнэй эрхэтэн
бүхэнэй ариун уялга мүн гэжэ Со-
ветскэ Конституци дотор хэлэгдэ-
дэг. «Ажал хээгүй нээ—ама хоон-
ноо» гэдэг ёно гурим Совет гүрэн
дотор баримталгана. Манай ор-
ной олонхи зон ажал хээг уялга
нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэдэг.

Зүгөөр шэнэ, коммунистическэ
журам, ёно заншал хуушан сагай
үлэгдэлүүдтэ, капитализмын абари
зангай хог богуудта эсэргүү эрид
хатуу тэмсэл соогуур илан мандажа
байна. Гэхин дашарамда, үнэн сэхэ
ажалшад ая талаар «ажал гэхэ-
дэ—үү татай, абаха, эдихэ гэхэдээ
—аса наашан» гэдэгдэг, хүн зондо
тунагуй, залхуу зайгуулнууд, архи-
нашад, хаартнашад, хулгайшад, худал-
шад, алибаа аргаар ажал хүдэлмэ-
рийнөө хулгайшад шотга бүхэндэ
бни, зарим нимэ баримтануудай
Зангайин аймагта байна тухай
хэдэн бэшгүүд манай газетын мүн-
өөдэрэй номерто толилогдоно.

Эдэ баримтанууд юу харуулаб
гэхэдэ, хуушан сагай үлэгдэлүүд-
нээ хүсэд хахасан шадгагүй, орон
дотороо коммунизм байгуулха гай-
хамшаг ехэ зорилгоны хүүсэд
ойлгоодуй гээдгэнгүй хүнүүд зарим
шотгауудта үшөөл бни байнаар. Гэ-
бэшье нимшүүлэй тоо жэл эрхэ
бурн манай дунда улам үсөөрнэ.
Тээд совет хүнүүд нийтын журам
заншал эблэнгэ изгьшье баримта-
тай үлэ мэдэгшье эсбэхэ ёногүй.

Тимэ ушарнаа ажалда хайша хэр-
дүүргэ хандадаг, нийтын уялгы
дүүргэдэггүй ябадалтай, хуушан
общественн хог үлэгдэлүүдтэй хай-
ра гамгүйгөөр тэмсэхэ шухала гэжэ
«Мүнөөнэй эрхэ байдалда партиин
на пропагандын бөөлүүлэхэ зорилго-
нууд тухай» тогтоол соогоо КПСС-
эй Центральна Комитет заагаа бэ-
лэй. Нютаг бүхэнэй партиин ор-
ганизацинууд, коммунистууд, орга-
номшууд, манай эдэбхитэд, промыш-
ленностиин хүдөө ажачын түрүү-
шүүл Совет хүнэй хүндэтэ нэрэ
дээрэ үргэн, хуушан сагай хорото
үлэгдэлүүдтэй хатуу шангаар тэм-
сэбдэй!

Хундэтэ госпдин Смит!
Анхрал хандууланайтай, Гар-
вардска университеттэ хүржэ,
тэндэ лекци уншахые уриланай-
тайн түлөө танда үнэн зүрхнөө
баяр хүргэнэб. Иимэрхүүгээр үгэ
хэлэгэ манай ардуудтай найнаар
үгээс ойлгохолодо болохо, хани
ёнохой харилсаа байгуулха хэрэгтэ
тунагтай байжа болохо байна.
Нюураараа уулзажа холбоо бай-
гуулха гэшэ хүн түрэлтэнэй үмэнэ
табигдад байн гол асуудалнууды
дээрэ эрхм найнаар шиндхэлгэдэ—
«хүйтэн дай» үсэдхаха, ардуудай
хоорондо бата бэхи эб найрамдал
тогтоого эрхэ байдал бин болохо
хэрэгтэ туналдаг гэжэ мэдээжэ.
Буу зэбсэг нийтээрээ, хүсэдөөр ху-
рыагаад, тэрэнэй хойнохоо уласхоор-
ондын тон нарин хиналта тогтоо-
гоод эб байгаа наа, бата бэхи
эб найрамдал туйлажа болохо
байна.

Танай гуйлгы дүүргэжэ шадха
арга боломжогүй байнанин ша-
налмаар. Юуб гэхэдэ, Нью-Йоркын
Манхеттен районхоо газашааа га-
раха арга боломжонин гүрэнэй
департаментын шиндхэбэрэ ханга-
дан байна, Госпдин Смит, танда
энэ шиндхэбэрини дүүлдан, дуу-
даггүй бн мэдэнгүйб. Зүүгөөр
Америкын Холбоото Штадуудай
демократическэ гүрэнэй эрхэ сү-
лөөс хэрэгшээ арга боломжонин
гүрэнэй департамент хаага гэжэ

Советскэ правительствена делегаци Москвада бусажа ерэбэ

Германиин Демократическа Рес-
публическэ Президент Вильгельм
Кришчакын гэгшье хүдөөлүүлгэлэ хабаа-
лган СССР-эй правительствен-
на делегаци Берлиннээ сентябрийн
17 Москвада бусажа ерэбэ.
СССР-эй Верховно Советэй Прези-
дентэй Түрүүлэгшэ, КПСС-эй
Центральнэй Президиумэй гэгшүүн Л. И.
Брежнев (делегацин толгойлогч),
СССР-нээ ГДР-тэ байдаг эл-
чид, КПСС-эй ЦК-гэй Прези-
дентэй гэгшүүдтэ кандидат М. Г.
Фрунзин, СССР-эй Министруудай
Түрүүлэгшын орлогоно, КПСС-
эй ЦК-гэй гэгшүүн Д. Ф.
Шестов, РСФСР-эй Гадаадын хэ-

рэгүүдэй министр С. Г. Лапин гэгшүүдэй делегаци бүридэн байгаа.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогоно Ш. М. Арушанян, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь М. П. Георгалдэ, СССР-эй Министруудэй Советэй Түрүүлэгшын орлогоно В. Н. Новиков болон бусад Внуковска аэродром дээрэ делегацин угтаа.

ГДР-нээ СССР-тэ байдаг посольствын советник Г. Шнайдер аэродром дээрэ угтахаяа ерэгшэдэй дунда байлсаа.

(ТАСС).

САГ ШАХАРДУУ БОЛООЛ. ТАРЯА ХАДАХА, СУГЛУУЛАН СОХИХО, ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХА ХҮДЭЛМЭРИ ТҮРГЭДХЭЭ!

Машинанууд бүлэгдүүлэн ябуулаад...

XX партсездын нэрэмжэтэ колхоз (Зэдэ) 2500 гектарта орооното ургамалнууды тарианаа хуряагаад, үшөө 200 га овёс хадахань үлэбэ.

Хуряалгада саг соонь бэлдээд, машина зэмсэгүүдээ хэды хэдыгээрн бүлэгдүүлэн ябуулжа, ажаллай бүтээсэ горьтойгоор дээшлүүлэгдэ. Тэндэхи дүршэл шадбаритай механизаторнууд оролдосото ажалаараа шалгарба. Жэшэнь, лафетнэ жаткын машинист Мирон Полкотов (трактористань нүхэр И. Зайцев) 450 га тарья амьарлан хадахан байна. Комбайнернууд Александр Якимов, Базар Цыренов, Леонтий Вершинин, Жэмбэ Раднаев болон бусад эдэбхитэй, бүтээсэтэйгээр хүдэлжэ, халаанай даабари 180 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Тэндэхи Лениний нэрэмжэтэ колхозойхид 6 мянган центнер тарья гүрэндэ худалдаха түсэбтэй аад, 18 мянган центнер хүргэхөөр шиндэбэ. Энэ үедэ үдэр, һунигүй шахуу бэлдэхэдэ пунктда тарья шэржэ, 8 мянгад центнер хүргөөд байна.

Шофёрнууд сооноо нүхэр Новожен (Улан-Удэ городой 4-дэхи АТК) илангаяа шалгарна.

Я. Вяткин.

Мухаршэбэрэй аймагтай Сталиний нэрэмжэтэ колхозой комбайнер Николай Филатов үдэртөө 10 гектар тарья суглуулан сохино нормотой аад, 25—30 гектар талмайнаа тарья суглуулан сохино. Зураг дээрэ: нүхэр Филатовай агрегат Демьячово нютагта тарья суглуулан сохино жабана.

Харганаагайхид аймагтаа шалгарна

Шэнэ ургасяла багааршые гээлтэдэ оруулангүй, эрхим шанартайгаар хуряажа абаха, ехээр гүрэндэ худалдахын түлөө Иволгын аймагтай совхоз, колхозуудай ажалшад шангаар тэмсэнэ.

Аргаа барагдахадаа шалтаг бэдэрнэ

Гаяада Хори, Хэжэнгээр сэлмэг паратай үдэрнүүд байжа, тарья хуряалга, үбнэ тэжээл бэлдэхэлгын хүдэлмэрине түргэдхэхэдэ таатай зохид болобо.

Иймэ сагыс зүбөөр ашаглан, аймагтай түрүү ажажынүүд тарья хадалга, хуряалгадаа хам орожо, бүхы машина техникэ, хүдэлмэришдөө эмхидхэн, үдэр һунигүй эршэмтэйгээр ажаллана.

Дунда Худанай «Дружба» колхоз аймаг соогоо түрүүлжэ, 3082 га орооно тарьяанайгаа 2000 гек-

тарын амяарлан хадажа хуряагаад байнхай. Хура бороотойше үдэрнүүдтэ наатангүй шахуу хүдэлжэ, 10—12 хоногой туршада лафетнэ жаткын машинистнар нүхэд А. Андреевский, В. Ларионов гэгшэд тус тустаа 241—221 гектар тарья баал болгон хадаа. Мүн тарья амьарлан хадахаар түхээрүгдлэн «С-6» комбайнай комбайнер нүхэр М. Цыдыпов 10 хоног соо 200 гектар балла. Мүнөө комбайнернууд нүхэд М. Цыдыпов, В. Ларионов, А. Еремеев гэгшэд баал суглуулан сохино байна.

Харганаагайхид аймагтаа шалгарна

Тэршэлэн Анагай совхозой механизаторнууд комбайнер Иван Лужниковай урлялар аймаг соого тарья хуряалгыс түрүүлэн эхилээд, мүнөөшье тэрэнэе бараг найнаар ябуулжа байнхай.

Тинбэшье Хоринн, Хэжэнгын совхозууд, Лениний, Карл Марксын нэрэмжэтэ, «Коммунизм», «Победа» колхозууд тарья хуряалгада оройтоого ороод, энэ шухала хүдэлмэри хэтэрхэй ехээр үнжагайруулжа, хамагай хойно гээгдэжэ ябана. Жэшээлхэдэ, Дунда-Худанай Карл Марксын (түрүүлэгшын нүхэр Б. Санжимитыпов, парторганизациин секретарь нүхэр Д. Жамсаранов), Лениний нэрэмжэтэ (түрүүлэгшын нүхэр А. Матвеев, парторганизациин секретарь нүхэр Ц. Балданов) колхозууд сентябрийн 10-най мэдээгээр бүхы орооното ургамалнуудайгаа оройдоол 9,6—13,6 процент хуряагаад байнхай.

Тинхэлэ Хоринн совхозойхид тарья хуряалгын түсэб табихадаа комбайн бүхэнөөр 265 гектар тарья хадаха, бүхы хуряалгаа 10—12 хүдэлмэрин үдэр соо дүүргэхэ гэжэ тогтоонон байгаа.

Тээд Дээдэ Хурьбын голдо оршодог 5-дахи фермэдэ ябахад, тэндэ тарья хуряалга, үбнэ тэжээл бэлдэхэлгэ, силос даралгын ехэхэн гээгдэлдэ оронониин элитэ болон. Тус фермэдэ бүхы 897 гектар орооното ургамалнуудайн 547 гектар амьарлан хадагдажа, 350 га комбайнаар сэхэ хуряалдаха ёнотой байгаа. Сентябрьн 10-най мэдээгээр минл 54 гектар тарьян амьарлан хуряагдаа. Тэдэнэр үнгэр-

дэ тушааха хүдэлмэридэ жэшээтэ ажалаараа нэгэнтэ бэшэ шалгаран, дүршэлтэй хүнүүд анха томилогдонон юм.

Энэнэй ашаар тус колхозойхид гүрэндэ тарья худалдаха түсэбөө 130 процент дүргөөд, түсэбнөө гадуур тарья худалдалга үргэлжэлнөөр.

Мүн эндэ силос дараха хүдэлмэри аргагүй ехээр удаарна. Эндэ хамта 2790 гектар силосэй ургамалнууд таригданхай. Августын 8-наа хойшо эндэ силоснэ минл 1 комбайн хүдэлжэ, бүхэлэ нара соо оройдоол 96 гектар хадад, 250 тонно силос дараа нэрэтэй. Тинхэлэ Дээдэ Нугадашье багал нэгэ силоснэ комбайн бин аад, заагдаггүй эблэрхэй байна.

Дурсагдашча фермынхид үбнэ тэжээл бэлдэхэлгын хүдэлмэри мүн лэ унжагайруулжа, бүхы 2437 гектар сабшалангайгаа 1154 гектар сабшаад, хамта 5564 центнер үбнэ һүрилжэ абаа гэхэ гү, али түсэбөө минл 37,6 процент дүүргэ.

Бүхылдөө Хоринн аймаг дотор тарья хуряалгын ехээр удааржа байн тухай хэдэн үгэ хэлэмээр. Эндэ олонхи ажажынүүдта арга-дуудай ажалай бүтээсын тон бата дээрнээ хуряалгын хүдэлмэри урагшаа ябанагүй. Жэшэнь, Хоринн совхоздо сентябрийн түрүүшын 10 хоног соо арба гаран комбайн хүдэлэн нэрэтэй аад, хамтада оройдоол 538 гектарта тарьян байл суглуулаха сохобэ. Ондоогоор хэлэбэл, нэгэ комбайн үдэртөө минл 3,3 гектар хуряанан болоно бшуу.

Аймагтай бэшэше ажажынүүдта мүн лэ нимэрхүү байдал үзэгдэнэ. Хуряалга дээрэ машина, техникын муугаар ашаглагдажа, агрегадуудай бүтээсэ багатайгаар хүдэлэн дээрнээ тарья амьарлан хадалга, баалнууды комбайнаар суглуулан сохило хоёртой хоорондо забнар ехэ гаранхай.

Тарья хуряалгын, үбнэ тэжээл бэлдэхэлэй хүдэлмэрини нимэ ехээр удаарна тухай шалтаганине хура бороотой, ган сагуур жэл байгаа гэжэ зүбтүүлэхэ үндэһэн үгы. Эндэхи ажажынүүдта хуряалгын машина, техникэ, мэргэжэлтэд механизаторнуудыс олон.

КПСС-эй Хоринн райком, аймгүйсэдкой, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилгэгшэд тарья хуряалгыс эрид түргэдхэхын тула тон яаралтай хэмжээ абаха зэргэтэй.

Ж. Бадмасев, манай корр.

Хүндэлэгшэ

Н. ХРУЩЕВ,
СССР-эй Министруудэй
Советэй Түрүүлэгшэ.

«Балтика» турбэлектростанци борт.
1960 оной сентябрийн 12.

Тарья хуряалгын, үбнэ тэжээл бэлдэхэлэй хүдэлмэрини нимэ ехээр удаарна тухай шалтаганине хура бороотой, ган сагуур жэл байгаа гэжэ зүбтүүлэхэ үндэһэн үгы. Эндэхи ажажынүүдта хуряалгын машина, техникэ, мэргэжэлтэд механизаторнуудыс олон.

КПСС-эй Хоринн райком, аймгүйсэдкой, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилгэгшэд тарья хуряалгыс эрид түргэдхэхын тула тон яаралтай хэмжээ абаха зэргэтэй.

Ж. Бадмасев, манай корр.

Хүндэлэгшэ

Н. ХРУЩЕВ,
СССР-эй Министруудэй
Советэй Түрүүлэгшэ.

«Балтика» турбэлектростанци борт.
1960 оной сентябрийн 12.

Зураг дээрэ: Бурядаа алдаршанан жаткаман Георгий Васильевич Шульгин (Кяхтын совхоз).

С. КЛИМОВИЧ фото.

Зураг дээрэ: Бурядаа алдаршанан жаткаман Георгий Васильевич Шульгин (Кяхтын совхоз).

С. КЛИМОВИЧ фото.

Зураг дээрэ: Бурядаа алдаршанан жаткаман Георгий Васильевич Шульгин (Кяхтын совхоз).

С. КЛИМОВИЧ фото.

Зураг дээрэ: Бурядаа алдаршанан жаткаман Георгий Васильевич Шульгин (Кяхтын совхоз).

С. КЛИМОВИЧ фото.

Зураг дээрэ: Бурядаа алдаршанан жаткаман Георгий Васильевич Шульгин (Кяхтын совхоз).

С. КЛИМОВИЧ фото.

Зураг дээрэ: Бурядаа алдаршанан жаткаман Георгий Васильевич Шульгин (Кяхтын совхоз).

С. КЛИМОВИЧ фото.

Зураг дээрэ: Бурядаа алдаршанан жаткаман Георгий Васильевич Шульгин (Кяхтын совхоз).

С. КЛИМОВИЧ фото.

Зураг дээрэ: Бурядаа алдаршанан жаткаман Георгий Васильевич Шульгин (Кяхтын совхоз).

С. КЛИМОВИЧ фото.

Зураг дээрэ: Бурядаа алдаршанан жаткаман Георгий Васильевич Шульгин (Кяхтын совхоз).

С. КЛИМОВИЧ фото.

Зураг дээрэ: Бурядаа алдаршанан жаткаман Георгий Васильевич Шульгин (Кяхтын совхоз).

С. КЛИМОВИЧ фото.

Зураг дээрэ: Бурядаа алдаршанан жаткаман Георгий Васильевич Шульгин (Кяхтын совхоз).

С. КЛИМОВИЧ фото.

Зураг дээрэ: Бурядаа алдаршанан жаткаман Георгий Васильевич Шульгин (Кяхтын совхоз).

С. КЛИМОВИЧ фото.

Зураг дээрэ: Бурядаа алдаршанан жаткаман Георгий Васильевич Шульгин (Кяхтын совхоз).

С. КЛИМОВИЧ фото.

Зураг дээрэ: Бурядаа алдаршанан жаткаман Георгий Васильевич Шульгин (Кяхтын совхоз).

С. КЛИМОВИЧ фото.

Зураг дээрэ: Бурядаа алдаршанан жаткаман Георгий Васильевич Шульгин (Кяхтын совхоз).

С. КЛИМОВИЧ фото.

Зураг дээрэ: Бурядаа алдаршанан жаткаман Георгий Васильевич Шульгин (Кяхтын совхоз).

С. КЛИМОВИЧ фото.

Зураг дээрэ: Бурядаа алдаршанан жаткаман Георгий Васильевич Шульгин (Кяхтын совхоз).

С. КЛИМОВИЧ фото.

МАЛАЙ ТЭЖЭЭЛ БЭЛДЭХЭ, МЭН БҮРИДЭ 10 ТОННО СИЛОС ДАРАХА

уялгая таанад хэр бэелүүлнэ? Шамдаха саг ерээл!

Улаан тугхание юу хэһэнэй түлөө абааб?

Улаан тугхание саг эхилбэ... Үглөөн багта Олон Шэбэрэй ада дээр хэдэн комбайнууд яража эхилнэ. «ДТ-54» жолоонд Доржо Дорбол Базаров хоёр урдад үглөөний үүр сүүрээр машинануудаа шалгаж тонохой. Тэднэр поли дээр үүшмэл автомашинны эрхэй нүхэн дээр ашаагаа хүлээн хэбэртэй.

Мэдэр силос хурялгада 3 комбайн ажаллажа ажаллаха гадташье ажал гарахал гадташье эхлэдэг, 200-гаад адахагуй бээбдн. Хүдэлнэ эртшье эхилжэ,—гээд үүрүүд хэлэнэ.

20 гаран метр гонзой нүхэн ногоон холоо үүрэгдэнхэй. Эндэ эгээл тоно силос дарагдахан

Мухаршэбэрэй аймагай совхозой 5-дахн отделе хоёр мянгад тоно яража абанхай. Тэрэнэй нийн газар дээр дарагдаха.

Мэдэр үсэс бүридэ 20— силос даража абаабди. Мэдэр хамта 3 мянган бага бэшэ силос дарагдаха юм,—гэжэ отделеение Еремей Борисович Тогторэнэ.

дарагда дээр тусхай мэдэрэнэ бригада эмхидхэгэнэ. Тэрэ бригады Улан-Удын ажалын институтай студент Найдашова хүтэлбэрилдэг мэдэр бүтээсэтэйгээр эмхидхүлэда механизаторнууд үүрэгдэ ажаллаа гараал, үдэр 11 саг болотор хүдэлнэ. Мэдэрүлэа силос зөөдэг автомашинууд хүдэлмэрэеэ заахануулагуай. Жолоошодой үүрэгдэ Сидор Максимов, Мухаршэбэрэй аймагай совхозой бригадир Д. Ц. Цыренжапов хайн ургаса ургуулаа, мэдэр бүридэ 150—200 центуура хуриана. Зураг дээр: Мухаршэбэрэй аймагай совхозой хурялажа ябана. А. МАНТАЕВАП фото.

Гектарһаа—1000 центнер ногоон

Мэдэжэ кукурузашан Базар Бадмацыренович Галдановой эвэнгойд (трактористнь нүхэр Цыренжап Цыдыптаров) 140 га газарта шэмэтэ кукуруза таряа нэн.

Уналагдадаг үржэлтэй энэ газарай гектар бүхэндэ лунда зэргээр 25—30 тонно наг шэбхэ гаргажа, жэгдэ найнаар тараан байгаа. Таатай сагта квадратно-гнездовой аргаар тарилга хэгдээ.

Зурууд хоорондын элдүүлгэ гурба дахин хэгдэжэ, га бүридэ нэгэ центнер амнигай селитрэ пэмэлтэ гэжээлдэ оруулагдахан байна.

Агротехникын заабарн наринаар сахин, ургасын хойношоо зүбөөр харууһалһанайн урманда баян ургаса ургаба, Кукурузын үндэрын 3,5 метр болоо.

—Эшэдэ дүрбэ — табан буурсаг ургаа даа. Даабарита газарайнмай га бүридөө 700—1000 центнер ногоон набша абтана,—гэжэ Базар Бадмацыренович урматайгаар хэлэнэ.

Таряалангай хатан—кукуруза эрхмээр ургуулахаа гадна, Базар Бадмацыренович өөрынгөө хүгшэн, гурбан хубуудтээ 1000 центнер үблэ сабшажа хүрилөө. Ингэжэ үблэ тэжээл бэлдэхэ түсэбөө мүн лэ 70 центнерээр үлүүхэнэй.

Ажалла бэрхэ хүн хаанашье амжалта туйладаг байна ха юм.

Ц. Базаржапов.

АМАРАА ХАРААШАД

Баргажанай аймагта оршодог хүдөө тосхонүүдэй ажаллашье эд бараагаар, эдэ хоолой зүйлүүдээр хангаха ёһотой аймпотребсоюз бии гэжэ найн мэдэжэ ааб даа. Холын хүдөө тосхонүүдта ажалуугшадтай эрилтые хангахын тула аймпотребсоюз хэдэн автолавкатай болоо нэн. Манай Баянгол нотагаар имэ хоёр автолавка ябадаг юм.

Эдэ автолавката аха дүү Николай, Михаил Горячих гэгшэд ажаллана. Эдэ хоёр нүхэд өөһэдынгөө амарые хаража ажаллана гэхэдэ алдуу болохогүй. Тэднэр колхозой түб тосхондо ошоһон сэхэ харгы дээрэ нуурижахан хүдөө нотагуудуулар наймаа хээд, өөрынгөө үүргэ хизаарлана. Харин малай холын фермэ, гүүртэнүүдтэ, полевой стануудта огто ошоногүй.

Сентябрьн 9-нэй үдэр Михаил Горячих Хүнтэй полевой стан хүрэнгүй, сэхэ харгыгаар колхозой түб тосхон гүйлгэһэнэй байна. Полевой станда 100 гаран хүдэлмэришэд ууха сайгаа абаха гэжэ автолавкын эрхые хүлэжэ байһан юм. Инэ ушар ходо үзэгдэнэ.

Най найн эд бараан малшад, таряашадта хүртэнгүй, колхозуудай түб тосхон дээрэ худалдагдана. Малшадта зориулагдаһан эд бараа тэдэндэ хүргэнгүй, ондоо тээ наймаалха гэжэе буруу ябадал ха юм. Теэд аймпотребсоюзай хүтэлбэрилгшэд автолавкануудайнгаа ажал хинан шалгангүй юундэ хуудаг гэжэшэб?

Мүн тинхэдэ аймпотребсоюзай «ноёд» ном наймаалха тухай анхарнагүй. Нёдондо жэлдэ номой магазинай хүдэлмэрилгшэд аймагай колхозуудта ошожо, ном худалдагга эмхидхэнэй байгаа. Тэднэр 7 хоногий туршда 10 мянга шахуу түхэргэй ном наймаалаа нэн. Тэрэ гэгээр колхозуудта ном худалдагдаагүй байһаар.

Б. Раднаев, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой почто зөөгшэ.

„Шалбааг соохи „шархи“

Иймэ гаршатайгаар манай газтын августын 31-нэй номерой «Мархайн аша Тархай» соо шүүмжлэхэ бэшэг толилогдоһон юм. Хорин аймагай Булаг нотагта нуурижалтай, «Дружба» колхозой гэгшүүн Батомунко Цыренжапов архи хоо уужа, элдэбээр аашална, хэрүүл үүдхэнэ гэжэ тэрэ бэшэг соо шүүмжэлгэдэн байна.

Элдэб мүүхай аша гаргажа байһан колхозойнгоо гэгшүүндэ хэмжээ абахын тула энэ бэшэг «Дружба» колхозой парткомдо эльгээгдэ нэн. Парткомой секретарь нүхэр Гармажаповай манай редакцида мэдээсэһэнэй ёһоор, «Мархайн аша Тархайда» тон зүб шүүмжлэхэ бэшэг толилогдоо. Тус бэшэг колхозой 2-дох комплексно бригадын гэгшүүдэй хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэ. Батомунко Цыренжапов бээ мүүгаар абажа ябаһанаа, таарахагүй мүүхай аша гаргадаг байһанаа мэдэрээд, саашадаа ингэжэ ябахаяа болибоб гэжэ нүхэдтөө үгээе үгэбэ. Тэрэнэй үнэн зүрхнөө гэмээ мэдэрһые хараадаа абан, тус бригадынхид Цыренжаповта зэмэ үгэһэн байна.

„Балтика“ дээрэ

«Балтика» зургаадахи үдэрөө замдаа ябажа байна. Балтийсклаа «Балтика» турбоэлектроходой гараһан саһаа хойшо мүнөө зургаадахи үдэринь дүүрэхэнь, ООН-эй Генеральна Ассамблейн XV сессидэ оножо ябаһан Советскэ Союзай, Украиннын ССР-эй, Белоруссин ССР-эй, Болгарин, Венгрийн, Румынын делегацинуудай гэгшүүд, турбоэлектроходой экипажай гэгшүүд энэ түүхэтэ аяншалгада хабаадагшадта зориулан, Москваһаа дамжуулагдаһан концерт үсэгэлдэр эхээр хонирхон шагнаа.

Үглөөгүүрлээ эхилэн мүнөө наратай дулаан байна. Далай намдуу номгон байжа, нюдэ баясуулан намжаарна. Эндэ зунайхи шэнги дулаан, суднын палуба дээрэ хүнүүд олон. Үглөөнэй 9 часта манай турбоэлектроход советскэ «Черновцы» гэжэ танкертай уулзаа. Танкерай капитанда, экипажайн гэгшүүдтэ нүхэр Н. С. Хрущев имэ телеграмма эльгээгэ: «Атлантическая далай дорюгүр тamarһан советскэ морягуудта үнэн зүрхэнэй амаршалга хүргэнбди. Золтойгоор тamarжа, түрэл орондоо найн ябажа бусахытнай эхээр хүсэнбди». Танкерай экипаж харюугай телеграмма дамжуулаа: «Най-

ние хүсэһэнэйтнай түлөө баясхалан хүргэнбди. Элүүр мэндэ ябахытнай, буу зэбсэг нийтээрэе хуряахын түлөө, бүхэ дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэхэ найн найхан үүргэ дүүргэлгэдэ амжалта туйлахытнай, хүндэтэ Никита Сергеевич, танда, манай делегацида хүсэнбди. Золтойгоор тamarхытнай хүсэе».

Түрэл оронһоомнай, гададын оронүүдһаа эльгээгдэн олон тоото амаршалгын телеграммануудые «Балтика» урда мэтэ абаһаар. Н. С. Хрущевто ДРВ-гэй президент Хо Ши Минэй эльгээһэн телеграмма соо ингэжэ хэлэгдэнэ: Хүндэтэ нүхэр Хрущев! Элүүр мэндэ ябахытнай, замдаа золтойгоор тamarхытнай, хүн түрэлтэнэй аша туһада зориулагдаһан хэрэгтээ эхэ амжалта туйлахытнай хүсэнэб. Иайниие хүсэжэ байһысми нүхэд Георгиу-Дежда, Тодор Живковтэ, Янош Кадарта, Подгорныйда, Мазуровта дамжуулахытнай тание гуйнаб. ООН-эй Генеральна Ассамблейн сессидэ бэлдэхэе хүдэлмэрэе делегацинууд үргэлжүүлнэ.

Хэблэлэй бүлэг хүдэлмэрилгшэд «Балтика» турбоэлектроходой борт. Сентябрьн 15.

Баатарнууд-олимпийүүдтэ ВЛКСМ-эй ЦК-гэй Хүндэлэй грамотанууд барюулагдаба

Римдэхэ олимпийскэ XVII наадануудта илаһан советскэ спортсменүүдтэ ВЛКСМ-эй Центральна Комитетэй Хүндэлэй грамотанууд сентябрьн 15-да барюулагдаһан байна.

Чемпионууд боложо, алтан медальнуудые абаһан спортсменүүд ВЛКСМ-эй ЦК-гэй

Хүндэлэй грамотануудые, комсомолой Центральна Комитетэй Хүндэлэй дэбтэртэ бэшгэдэн тухай үнэмшлэгнүүдые абаа. Спортын талаар эрхим амжалтануудые туйлаһанайн түлөө Эсэгэ ороной спортын олон суута түлөөлгөшэдтэ Хүндэлэй грамотанууд барюулагдаа. (ТАСС).

Залуушуулай бүхэдэлхэйн суглаанай уласхоорондын комитетдэй түрүүшын заседани

Ленинскэ хадануудта Москвадахи М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ гүрэнэй университедэй байһан соо залуушуулай бүхэдэлхэйн суглаанай уласхоорондын комитетдэй заседани сентябрьн 15-да эхилээ.

Суглаа зарлаха үүсхэл гаргаһан советскэ комиссин түрүүлгэшэ П. Н. Решетов түрүүшын заседанида хабаадагшадые халуунаар амаршалаа. Залуушуулай бүхэдэлхэйн суглаа зарлаха тухай Советскэ Союзай залуушуулай организацинуудай үүсхэлые дэмжээд, өөһэдынгөө түлөөлгөшэдые эльгээһэн залуушуудта тэрэ баясхалан хүргөө.

Сугларашадай зүгөө халуунаар утгадан, Москвагай университедэй ректор, академик И. Г. Петровский үгэ хэлээ.

Заседанида хабаадагшад президиум хунгаа, Тэрэндэнэ Ганын, Италийн, Канадын, Хитадай, Кубын, Японой, Советскэ Союзай түлөөлгөшэд ороһон байна.

60 орной залуушуулай организацинуудай, тэршэлэн Демократическа залуушуулай бүхэдэлхэйн федерациин (ВФДМ), Студентүүдэй уласхоорондын союзай (МСС), «Нэгдэмэл Нацануудта туһалха студентүүдэй хүдэлөөн» гэжэ организацин делегацинууд түрүүшын заседани хүдэлмэридэ хабадана.

Дэлхэйн дадуушуулай түлөөлгөшэд хадаа залуушуулай бүхэдэлхэйн суглаанай зорилгые, программые, тэрэнэй түхэл шэнжые тодорхойло, уласхоорондын комитет хунгаха байна. (ТАСС).

ПЭГЭ КИЛОГРАММААР НЭМЭЭБЭЛ...

— Зүб хэлэнш, Арсен, Нёдондо хээрнй ногоон энэ жэлэйхидэ нилээд муу байһан муртэнь манай эрхим малшадтай нэгэн Иван Бильшэриние найса хэрэглэхэ тухай намда олон юумэ хэлэһэнэй хэрэг бага. Яахдааб гэжэл, би һүүлэй гурбан жэлэй туршда тэндэ гаража, мал адуулаһан. Тэндэхн арга боломжо, бэлшээрн, байра байдалье хэнхээшье дутуугүйгөөр мэдэхэб. Харин ши ямар тоо, баримтануудые согсолобо гэһшэ. Тэрэн тухайдалаг хөөрөөшье Мал бурин шэгнүүрые граммаар нэмээбэл, тэрэмнай хайшан гээд килограмм, центнер, тонно боложо ошоноб. Энэнь хонирхолтой байнал намда.

— Угы, ши, Сергей, бага хүлээд гыш, Тэрэн тухайдалаг шамда хэлэхэеэ забданабал,—гээд Арсен Балехаевич малшанда хандаа.—Дүрөөгүй эмээл байхагүй, дүримгүй хөөрөөн байхагүй юумэл. Хүлээгээд нуугыш... Сэхьнь хэлэхэ болоо наа, Сергей, ши, намайе һургаа ёһотой байнаш. Дүршэлтэй дүйтэй, олон жэл хүдэлжэ, оншо онылынь олоһон хүн гэгшэш. Теэд мүнөө ши намайе шагнаад, ойр зуура нуу. Зау гү? Би шамда хонирхолтой тоонуудые дурдахаб...

— Зай, зай, хөөрө. Таһалхагүйб,—гэб Сергей.

— Зай, тингээд долоон зуун толгой мал хээрнй бэлшээрндэ гаргаданхай гэжэ хэлэе нэн бээб?—гэжэ Арсен Балехаевич малшанаа асуугаад, уламжалуулан хөөрөөб.—Хэрбээ малшан бүхэн малайнгаа тол-

ды жалга соогуур зундаа байрлаһан малшадтай ходо хөөрөөлдөө хэжэ байха аргагүй хадань, уулзаха бүхэндөө һонин шээ юумэн тухай хэлэхэ үгэдэг. Ингэжэ хөөрөөлдөө хэхэдэ, олон юумэн тухай удаан шашангүй, эгээн гол һонин тухай тодоор хөөрэхэ гэжэ оролдодог. Мүнөө мяха абалгаар малшадтай урда ямар сэхэ зорилгын табигдаад байһан тухай залуу малшанда хөөрөөб:

— Хээрн хүнды жалга соогуур зундаа байжа ажалладаг малшан бүхэн сүүдхэ, үдэр бүри малайнгаа толгой бурин шэгнүүрые нэгэ килограммаар нэмээгээ наань, манай колхоз хэды шэнэнь мяха абаха аргатай гэгшэб гэжэ тоолоод үзэһэн байнаб,—гээд агитатор Арсен Балехаевич залуу малшанда хандаба.

— Хонирхолтой юумэ хээ байнаш,—гэб малшан Сергей.—Хөөрш, шагнахаб...

— Саяанай хүнды жалга соогуур, Ильчир, Ехэ Убэр гэжэ нотагуудуулар, мүн шиний гүүртн байдаг Ехэ Хайртада табан зуун толгой эбэртэ мал зундаа байрлана. Шахжа таргалуулаха үшөө хоёр гүүртэ тэндэнэй бин,—гээд агитатор хөөрөөгөө үргэлжэлүүлб.—Хамтадаа долоон зуун толгой мал хээрнй бэлшээрндэ ябана. Энэмнай тинмэше олон толгой бэшэ. Теэд хээрү хүдэлдэг малшан бүхэн малай харууна, эдээлэлгые найса эмхидхэжэ шадабал, колхознай горьтой хон баршаа гаргажа абахаар байна...

хүүбүү? Тэрэниие би ехэл бэрхэ агитатор гэжэ тоолодогби... Илан-гаяа Аким Бесхлебовнээд ороод, таряа тушаа гэжэ һэрбээхэдэжэ һуухынь мартдагагүйб... Теэд, Арсен, шиний хэды шадамар агитатор болобошье, би шамда ингэжэ сэхэ руун хэлэхэ байнаб: хээрн бэлшээрнине найса хэрэглэхэ тухай намда олон юумэ хэлэһэнэй хэрэг бага. Яахдааб гэжэл, би һүүлэй гурбан жэлэй туршда тэндэ гаража, мал адуулаһан. Тэндэхн арга боломжо, бэлшээрн, байра байдалье хэнхээшье дутуугүйгөөр мэдэхэб. Харин ши ямар тоо, баримтануудые согсолобо гэһшэ. Тэрэн тухайдалаг хөөрөөшье Мал бурин шэгнүүрые граммаар нэмээбэл, тэрэмнай хайшан гээд килограмм, центнер, тонно боложо ошоноб. Энэнь хонирхолтой байнал намда.

— Угы, ши, Сергей, бага хүлээд гыш, Тэрэн тухайдалаг шамда хэлэхэеэ забданабал,—гээд Арсен Балехаевич малшанда хандаа.—Дүрөөгүй эмээл байхагүй, дүримгүй хөөрөөн байхагүй юумэл. Хүлээгээд нуугыш... Сэхьнь хэлэхэ болоо наа, Сергей, ши, намайе һургаа ёһотой байнаш. Дүршэлтэй дүйтэй, олон жэл хүдэлжэ, оншо онылынь олоһон хүн гэгшэш. Теэд мүнөө ши намайе шагнаад, ойр зуура нуу. Зау гү? Би шамда хонирхолтой тоонуудые дурдахаб...

— Зай, зай, хөөрө. Таһалхагүйб,—гэб Сергей.

— Зай, тингээд долоон зуун толгой мал хээрнй бэлшээрндэ гаргаданхай гэжэ хэлэе нэн бээб?—гэжэ Арсен Балехаевич малшанаа асуугаад, уламжалуулан хөөрөөб.—Хэрбээ малшан бүхэн малайнгаа тол-

гой бурин шэгнүүрые, жэшээлхэдэ, сүүдхын нэгэ килограммаар нэмээгээ наань, манай колхоз сүүдхэ бурин 700 килограмм нэмэлтэ мяха абаха болоно бишуу. Хэр ехэ гэгшэб? Ехэ гү, али багашье наа, сүүдхэ бүри гурбан гунан сарай мяхан нэмээд байха болоно. Хэрбээ түрэ мяхаяа адагынь долоогоод түхэригөөр гүрүндэ худалдабал, хээр мал харууһалдаг хэдэхэн малшаднай гансахан сүүдхын туршда артелингээ баялгыс 4900 түхэригөөр нэмээх аргатай байна бишуу. Энэ тооо гүшан хоното үсхөөд үзэл даа, хэды болохоб?

Сергей Самбуев абаагүй һүүд гэжэ сээжээр доодо, томоотойгоор ингэжэ харюусаба:

—Нарын хугасаа соо артелиндай олзо доход 147 мянган түхэригөөр нэмээх болоно гэшэ гү? Шангал байна даа!..

Арсен тэрэниие тодожо абаад, саашадаа үргэлжэлүүлнэ:

— Зүб хэлэнш, Сергей. Арга боломжонмай айхабатан ехэ. Ши үшөө шагныш миний хэлэхыс... Нэгэ харын хугасаада олзо орошоёо тэды шэнээнээр нэмээжэ шадаха байнабди. Теэд малнай хээрнй бэлшээрндэ нэгэ харын туршда байна бэшэ, харин иониин хориншоо сентябрьн хори хүрэтэр гурбан нара болоно,—гээд агитатор Арсен Бутуханов томоо шоотоор татажа, 147 мянгыс 3 нарада үсхэбэ. Тинхэдэн гайтайхан тоо — 441000 гаржа ерэнэ. Эды шэнээн олзо доход хээрн хэдэхэн малшадтай гарта байна бишуу. Энээн тухай, Сергей, боложо ябаарай... Мүн сентябрьн һүүл багаар хээрнээ бусажа, үблэжөөндөө орохо байнат. Зунай сагта тарга-

лууһан малаа үблэй шэмэрүүндэ тураангүй. шэгнүүрыень үшөө нэмээх арга бодолсожо ябаарай...—гэбэ.

Залуу малшан юушые хэлэнгүй, бодолото болонги, абаагүй һууба. Арсен Балехаевич тэрэндэ хандан: —Зай тингээд, Сергей, ямар асуудалтай, ямар юумэндэ хэрэгтэй байнааа хөөрш, туһалхаб,—гээн.

Сергей Самбуев хэдэн үгөөр, тобшохоноор ажал тухайдалаг хөөрөөжэ үгөөд:

—Дуталдаһан юумэшые угы даа... Харин газетэ, номуудые удаа удаа абаашадаг байгаа наа, һайн лэ бэлэй,—гэжэ хэлэхэ зуураан, газашаа хэншысб, яаруу мэндэтэйгээр ооглобо.

— Ээ-эй, Сергей, шамдыш. Мундаргын оройгоор туулган хүхэ үүлэн дэгдэнэ, аалар адхархань бэшэ аал даа! Урдихэ хэрэгтэй...

Сергей мэндэтэйгээр хармаанһаа «Саган далай» гаргажа тамхилаад, газашаа гараха зуураа, Арсен Балехаевичта хандан: —Найн даа, Арсен. Яһалхан заряда үгэбэш... Малайнгаа толгой бурине сүүдхын нэгэ килограммаар нэмээхэ уялгаа дүүргэхэл байхаб. Хойто ерэхэдэ үшөө дахин ороод гарахаб, хөөрүлдүжэмди,—гээд Сергей хубуун газашаа түргэхэн тэгүүлбэ. Тэрэнэй хойноһоо хаража хууһан Арсен Балехаевич хүндэтэйгээр ингэжэ хэлэбэ:

—Бэрхэлхүн даа... Нёдондо даажа абаһан малайнгаа толгой бурин шэгнүүрые 900 граммаар нэмэһэн юм. Мүнөө жэлдэ килограммада хүргэхэл байха, хараха бди.

М. САРИДЫКОВ.

